

KS. MGR LIC. PAWEŁ LEWANDOWSKI
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Struktura i kompetencje Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka

Papież Sykstus V, dnia 22 stycznia 1588 roku, nadał Kurii Rzymskiej strukturę formalną, ustanawiając piętnaście dykasterii¹. Instytucja ta, której zadaniem jest wspieranie „Biskupa Rzymskiego w wykonywaniu jego najwyższego urzędu pasterskiego, w służbie i dla dobra Kościoła powszechnego oraz Kościołów partykularnych”²,

¹ Zob. Sixtus PP. V, *Institutio quindecim congregationum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, cum iurisdictionum et facultatum partita concessione, ad faciliorem universae reipublicae christianae statusque ecclesiastici et Romanae Curiae negotiorum et causarum expeditionem „Immensa aeterni Dei”* (22.01.1588), w: *Bullarum diplomatum et privilegiorum sanctorum romanorum pontificum Taurinensis editio: opletior facta collectione novissima plurium brevium, epistolarum, decretorum actorumque S. Sedis a S. Leone Magno usque ad praesens*, t. VIII: *a Gregorio XIII ad Sixtum V*, Augustae Taurinorum, Seb. Franco et Henrico Dalmazzo editoribus, Torino 1863, s. 985-999. Więcej na temat pontyfikatu papieża Sykstusa V zob. F.K. Seppelt, K. Löffler, *Dzieje papieży. Od początków Kościoła do czasów dzisiejszych*, t. 3, Poznań 2007, s. 95-102.

² Ioannes Paulus PP. II, *Constitutio apostolica de Romana Curia „Pastor Bonus”* (28.06.1988) [dalej: PB], art. 1, „Acta Apostolicae Sedis” [dalej: AAS] 80 (1988), s. 841-912.

wielokrotnie była modyfikowana i dostosowywana do czasów współczesnych. Stosowne reformy, w duchu *Vaticanum Secundum*³, przeprowadzili papieże: Paweł VI⁴, Jan Paweł II⁵ oraz Benedykt XVI⁶.

³ „W wykonywaniu najwyższej, pełnej i bezpośredniej władzy wobec całego Kościoła Biskup Rzymu korzysta z pomocy dykasterii Kurii Rzymskiej, które w jego imieniu i mocą jego autorytetu sprawują urząd dla dobra Kościołów i w służbie pasterzy. Ojcowie świętego Soboru wyrażają zatem życzenie, aby te dykasterie, które Biskupowi Rzymu i pasterzom Kościoła bezsprzecznie przychodziły z wydatną pomocą, zostały jednak na nowo zorganizowane i bardziej dostosowane do wymagań czasu, krajów i obrządków, zwłaszcza w tym, co się tyczy ich liczby, nazwy, kompetencji i im właściwego sposobu postępowania oraz zorganizowanej między nimi współpracy”. Sobór Watykański II, *Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele*, nr 9, w: tenże, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań 2002, s. 236-258.

⁴ Zob. Paulus PP. VI, *Constitutio apostolica de Romana Curia „Regimini Ecclesiae Universae”* (15.08.1967), AAS 59 (1967), s. 885-928.

⁵ Zob. Ioannes Paulus PP. II, *Chirographum Sacra Congregatio pro Sacramentis et Cultu Divino in duas dividitur Congregationes „Quoniam in celeri”* (5.04.1984), AAS 76 (1984), s. 494-495; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae Pontificia Commissio pro America Latina novo ordine disponitur „Decessores Nostri”* (18.06.1988), AAS 80 (1988), s. 1255-1257; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Commissio quaedam ad plenam ecclesialem communionem Fraternalitatis sacerdotalis a sancto Pio X sodalium vel eidem coniunctorum expediendam instituitur „Ecclesia Dei”* (2.07.1988), AAS 80 (1988), s. 1495-1498; tenże, *Rescriptum ex Audientia SS.mi quo Cardinali Praesidi Pontificiae Commissionis „Ecclesia Dei” speciales tribuantur facultates, foras datur „Quia peculiare munus”* (18.10.1988), AAS 82 (1990), s. 533-534; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Officium Laboris apud Apostolicam Sedem constituitur „Nel primo anniversario”* (1.01.1989), AAS 81 (1989), s. 145-155; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae Pontificia Commissio „Pro Russia” in Commissionem Interdicasterialem Stabilem pro Ecclesia in Europa Orientali immutatur „Europae Orientalis”* (15.01.1993), AAS 85 (1993), s. 309-310; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificium Consilium de Cultura et Pontificum Consilium pro Dialogo cum non credentibus in unum rediguntur „Inde a Pontificatus”* (25.03.1993), AAS 85 (1993), s. 549-552; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificia Academia Scientiarum „Socialium constituitur”* (1.01.1994), AAS 86 (1994), s. 209-216.

⁶ Zob. Benedictus PP. XVI, *Epistulae apostolicae motu proprio datae „Ecclesiae unitatem”* (2.07.2009), AAS 101 (2009), s. 710-711; tenże, *Chirographum Institutio AVERPO conditur „Ecclesia Catholica”* (19.09.2007), AAS 101 (2009), s. 12-20; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificium Consilium de Nova Evangelizatione Promovenda constituitur „Ubicumque et semper”* (21.09.2010), AAS 102 (2010), s. 788-792; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Constitutio apostolica Pastor Bonus immutatur atque quaedam competentiae a Congregatione de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum ad novum Officium de processibus dispensationis super matrimonio rato et non consummato ac causis nullitatis sacrae Ordinationis, apud Tribunal Rotae Romanae constitutum, transferuntur „Quaerit semper”* (30.08.2011), AAS 103 (2011), s. 569-571; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificia Commissio de Bonis Culturalibus Ecclesiae coniungitur cum Pontificio Consilio de Cultura*

Ojciec Święty Franciszek, od pierwszych dni swojego pontyfikatu, kontynuuje reformę Kurii Rzymskiej, dążąc do osiągnięcia podwójnego skutku:

„Nie ma wątpliwości, że w Kurii znaczenie *re-formy* może być dwojakie: po pierwsze – uczynić ją zgodną z Dobrą Nowiną, która musi być odważnie i radośnie głoszona wszystkim, zwłaszcza ubogim, ostatnim i odrzuconym; zgodną ze znakami naszych czasów i tym wszystkim, co dobrego człowiek osiągnął, aby lepiej zaspokajać potrzeby ludzi, którym mamy służyć; jednocześnie chodzi o uczynienie Kurii bardziej odpowiadającą jej celowi, którym jest współpraca w posłudze właściwej Następcy Piotra [...], a zatem wspieranie Biskupa Rzymu w sprawowaniu jego szczególnej władzy, zwykłej, pełnej, najwyższej, bezpośredniej i powszechnej”⁷.

Celem niniejszego artykułu jest analiza struktury i kompetencji tylko Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, której utworzenie stanowi kolejny krok w dziele reformy Kurii Rzymskiej realizowanej przez papieża Franciszka⁸.

„*Pulchritudinis fidei Ecclesia*” (30.07.2012), AAS 104 (2012), s. 631-632; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae de Pontificia Academia Latinitatis condenda „Latina Lingua”* (10.11.2012), AAS 104 (2012), s. 991-995; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus, mutata Constitutione Apostolica Pastor Bonus, competentia de Catechesi ex Congregatione pro Clericis ad Pontificium Consilium de Nova Evangelizatione Promovenda transfertur „Fides per doctrinam”* (16.01.2013), AAS 105 (2013), s. 136-139; tenże, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus commutatur Constitutio Apostolica „Pastor Bonus”, simulque competentia de Seminariis a Congregatione de Institutione Catholica ad Congregationem pro Clericis transfertur „Ministrorum institutio”* (16.01.2013), AAS 105 (2013), s. 130-135.

⁷ Franciszek, *Przemówienie do członków Kurii Rzymskiej. Logika reformy* (22.12.2017), „L'Osservatore Romano” (2017) nr 1, s. 28.

⁸ Zob. L. Sabbarese, *Curia romana semper reformanda. Recenti variazioni nelle competenze di alcuni dicasteri*, „Ephemerides Iuris Canonici” 53 (2013), s. 427-453; S. Rossano, *La costituzione apostolica „Pastor Bonus”. Evoluzione storico-giuridica e possibili prospettive future*, Ariccia 2014; J.I. Arrieta, *Presupposti organizzativi della Riforma della Curia Romana*, „Ius Ecclesiae” 27 (2015) nr 1, s. 37-59; M. Semeraro, *Curia romana. La riforma di papa Francesco*, „Il Regno” 14 (2016), s. 433-441; A. Viana, *Elementos de la futura reforma de la curia romana prevista por el papa Francisco*, „Ius Canonicum” 56 (2016), s. 271-299.

Ustanowienie Dykasterii

W liście apostolskim *Humanam Progressionem*, promulgowanym w formie *motu proprio* dnia 17 sierpnia 2016 roku, papież Franciszek ustanowił Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka (*Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale*). Celowość podjętej decyzji Ojciec Święty tłumaczył w następujący sposób:

„Kościół jest powołany, by przez całe swoje istnienie i działalność dbał o integralny rozwój człowieka w świetle Ewangelii. Rozwój taki realizuje się przez troskę o niezmiernie dobra, jakimi są sprawiedliwość, pokój i ochrona stworzenia. Następca apostoła Piotra, działając na rzecz utwierdzenia tych wartości, nieustannie dostosowuje współpracujące z nim instytucje, by mogły lepiej zaspokajać potrzeby mężczyzn i kobiet, do służenia którym są powołane. Dlatego, aby urzeczywistniać troskę Stolicy Apostolskiej w wyżej wymienionych zakresach, jak również w tym, co dotyczy zdrowia i dzieł miłosierdzia, ustanawiam Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka”⁹.

Biskup Rzymu, tego samego dnia 17 sierpnia 2016 roku, za twierdził *ad experimentum* statut Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, zarządzając jego promulgację w „L'Osservatore Romano”¹⁰ oraz w „Acta Apostolicae Sedis”¹¹.

Zgodnie z dyspozycją ustawodawcy, z dniem 1 stycznia 2017 rokułączono kompetencje Papieskiej Rady „Iustitia et Pax”, Papieskiej Rady „Cor Unum”, Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących oraz Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Pracowników Służby Zdrowia, wygaszając tym samym ich działalność oraz uchylono art. 142-153 konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus*¹². Od tego też dnia pracę podjęła nowa Dykasteria.

⁹ Franciszek, *Integralny rozwój człowieka w świetle Ewangelii. List apostolski w formie „motu proprio”, którym ustanawia Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka* (17.08.2016), „L'Osservatore Romano” (2016) nr 9, s. 8. Zob. V. Parlato, *Considerazioni sul M. P. istitutivo del Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale*, „Rivista Telematica” 37 (2017), s. 1-18.

¹⁰ Franciszek, *Lo statuto del Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale* (17.08.2016), „L'Osservatore Romano” 156 (2016) nr 199, s. 6 [dalej: SDSSUI].

¹¹ Franciszek, *Statutum novi Dicasterii ad Integram Humanam Progressionem fovendam* (17.08.2016), AAS 108 (2016), s. 969-972.

¹² Zob. SDSSUI, art. 5; Franciszek, *Integralny rozwój człowieka w świetle Ewangelii*, s. 8.

Struktura Dykasterii

Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka przewodniczy prefekt, wspomagany przez sekretarza i podsekretarzy¹³. Do Dykasterii należy powołać odpowiednią liczbę członków, duchownych i świeckich, wybranych z różnych regionów świata, zgodnie z obowiązującymi normami Kurii Rzymskiej w tym zakresie¹⁴. W skład Dykasterii wchodzi również konsultorzy i urzędnicy¹⁵.

W ramach Dykasterii dodatkowo ustanowione zostały: Sekcja ds. Migrantów i Uchodźców (*Sezione Migranti e Rifugiati*)¹⁶ oraz trzy Komisje: ds. Charytatywnych (*Commissione per la Carità*), ds. Ekologii (*Commissione per l'Ecologia*) i ds. Pracowników Służby Zdrowia

¹³ Ustawodawca powszechny dopuszcza powołanie na urząd sekretarza i podsekretarzy wiernych świeckich. (SDSSUI, art. 2 § 1). Przewodniczącym Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka jest kard. Peter Kodwo Appiah Turkson, sekretarzem ks. Bruno Marie Duffé, podsekretarzami są: ks. Segundo Tejado Muñoz, o. Nicola Riccardi OFM, Flamina Giovanelli, ks. Michael Czerny SJ i o. Fabio Baggio CS. Zob. *Annuario Pontificio per l'anno 2017*, Città del Vaticano 2017, s. 1197-1199; *Kuria Rzymska i Państwo Watykańskie*, „L'Osservatore Romano” (2017) nr 9, s. 56.

¹⁴ SDSSUI, art. 2 § 2. W analizowanej materii obowiązują przepisy PB, a także: Secretaria Status, *Regolamento Generale della Curia Romana* (30.04.1999), AAS 91 (1999), s. 629-699.

¹⁵ Zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 2 § 3 SDSSUI, konsultorzy i urzędnicy podobnie powinni pochodzić z różnych części świata, w taki sposób, aby odzwierciedlić powszechny charakter Kościoła.

¹⁶ Sekcja ta czasowo (*ad tempus*) bezpośrednio podlega Biskupowi Rzymu (art. 1 § 4 SDSSUI). Zaangażowanie w pomoc migrantom i uchodźcom stanowi dla papieża Franciszka istotne wyzwanie duszpasterskie, które powinno oscylować wokół czterech czasowników: „przyjmować”, „chronić”, „promować”, „integrować”. „Czasownik «przyjmować» przekłada się później na inne czasowniki, takie jak poszerzanie legalnych i bezpiecznych możliwości wjazdu, zaoferowanie pierwszego odpowiedniego i godnego zakwaterowania i zapewnienie wszystkim bezpieczeństwa osobistego oraz dostępu do podstawowych usług. Czasownik «chronić» konkretyzuje się w dostarczaniu pewnych i poświadczonych informacji przed wyjazdem, w obronie podstawowych praw migrantów i uchodźców niezależnie od ich statusu migracyjnego i w czuwaniu nad najbardziej bezbronnymi, którymi są dzieci. «Promować» oznacza głównie zapewnianie warunków integralnego rozwoju ludzkiego wszystkich – migrantów i rdzennych mieszkańców. Czasownik «integrować» oznacza tworzenie przestrzeni dla międzykulturowego spotkania, sprzyjanie wzajemnemu ubogacaniu się i promowanie procesów prowadzących do aktywnego obywatelstwa”. Franciszek, *Przemówienie do dyrektorów krajowych duszpasterstwa ds. migrantów. Ufne otwarcie pozwala pokonywać bariery* (22.11.2017), „L'Osservatore Romano” (2017) nr 10, s. 43.

(Commissione per gli Operatori Sanitari)¹⁷. Dykasteria jest także kompetentna w odniesieniu do *Caritas Internationalis*¹⁸.

Dykasteria utrzymuje ściśle kontakty z Sekretariatem Stanu, zwłaszcza gdy podejmuje publiczne działania, wydając dokumenty i oświadczenia, w sprawach odnoszących się do stosunków z władzami państwowymi i instytucjami międzynarodowymi oraz uczestniczy w delegacjach Stolicy Apostolskiej na międzyrządowych spotkaniach poruszających kwestie pozostające w jej zainteresowaniu¹⁹. Dykasteria współpracuje także z Papieską Akademią Nauk Społecznych²⁰.

¹⁷ Na czele każdej z Komisji stoi przewodniczący Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, który każdorazowo je zwołuje, gdy uzna to za konieczne lub stosowne. Zob. art. 4 § 5 SDSSUI.

¹⁸ Zob. SDSSUI, art. 4 § 6. Chirografem *Nell'Ultima Cena* papież Jan Paweł II, zgodnie z kan. 116-123 *Kodeksu prawa kanonicznego* z 1983 roku, ustanowił *Caritas Internationalis* publiczną osobą prawną, która działając na całym świecie jako konfederacja katolickich organizacji charytatywnych, zwykle jako narodowa *Caritas*, „ne favorisce la collaborazione, svolgendo compiti di animazione, coordinamento e rappresentanza. Caritas Internationalis è perciò congiunta, per sua origine e natura, con uno stretto vincolo ai Pastori della Chiesa e, in particolare, al Successore di Pietro, che presiede all'universale carità [...] ispirando la sua azione al Vangelo e alla tradizione della Chiesa”. Ioannes Paulus PP. II, *Chirographum al Venerato Fratello Mons. Youhanna Fouad El-Hage „Nell'Ultima Cena”* (16.09.2004), nr 2, AAS 96 (2004), s. 929-931.

¹⁹ Zob. SDSSUI, art. 4 § 1-3. Należy pamiętać o tym, iż Sekretariat Stanu posiada wyłączne kompetencje w materii podtrzymywania stosunków dyplomatycznych z państwami i innymi podmiotami prawa publicznego oraz reprezentowania Stolicy Apostolskiej w instytucjach międzynarodowych i w zebraniach poruszających kwestię natury publicznej (zob. art. 46 PB). Zgodnie z dyspozycją ustawodawcy zawartą w art. 3 § 5 SDSSUI Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka może nawiązywać relacje ze stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, w tym spoza Kościoła katolickiego, zaangażowanymi w działalność na rzecz sprawiedliwości i pokoju w świecie. Może również rozpocząć dyskusję z przedstawicielami władz państwowych i instytucji międzynarodowych w celu promowania studiów, pogłębiania wiedzy i świadomości społecznej w sprawach należących do kompetencji Dykasterii, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji innych dykasterii i instytucji Kurii Rzymskiej.

²⁰ Papieska Akademia Nauk Społecznych założona została przez papieża Jana Pawła II w celu promowania studiów i postępu nauk społecznych, przede wszystkim ekonomii, socjologii, prawa i politologii. Akademia, poprzez prowadzony dialog, oferuje Kościołowi pomoc w rozwoju katolickiej doktryny społecznej i możliwości jej implementacji we współczesnym społeczeństwie. Zob. Ioannes Paulus PP. II, *Statuto della Pontificia Accademia delle Scienze Sociali* (1.01.1994), art. 1, AAS 86 (1994), s. 213-217.

Kompetencje Dykasterii

Analiza SDSSUI, liczącego pięć artykułów, pozwala określić, w sposób taksatywny, kompetencje Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka:

1. Promuje sprawiedliwość i pokój w świecie, ze szczególnym uwzględnieniem wszystkich spraw dotyczących migracji, zdrowia, działalności charytatywnej oraz ochrony stworzenia²¹.
2. Wspiera integralny rozwój człowieka, zgodny z Ewangelią i nauką społeczną Kościoła. Dla skutecznego wypełniania tej misji, utrzymuje szczególne relacje z konferencjami biskupów, koordynując wspólnie podejmowane działania na rzecz szerzenia sprawiedliwości i pokoju w świecie²².
3. Otacza troską potrzebujących, chorych, wykluczonych, zmarginalizowanych, więźniów, bezrobotnych, migrantów, ofiary konfliktów zbrojnych i klęsk żywiołowych, ofiary współczesnych form niewolnictwa i tortur oraz tych wszystkich, których godność ludzka w jakimkolwiek sposób jest zagrożona²³.
4. Prowadzi i rozpowszechnia badania w zakresie nauki społecznej Kościoła, dążąc do tego, aby stosunki społeczne, gospodarcze i polityczne były coraz bardziej nasycone duchem Ewangelii²⁴.

²¹ Zob. SDSSUI, art. 1 § 1. PB, art. 142: „Celem [Papieskiej Rady «Iustitia et Pax»] jest zgodna z Ewangelią i nauką społeczną Kościoła promocja sprawiedliwości i pokoju w świecie”.

²² Zob. SDSSUI, art. 1 § 2; Ioannes Paulus PP. II, *Litterae apostolicae motu proprio datae quibus Pontificia Academia Scientiarum Socialium constituitur „Socialium Scientiarum”* (1.01.1994), AAS 86 (1994), s. 209-212; *Message from the Prefect of the Dicastery for Promoting Integral Human Development for the 65th World Leprosy Day* (28.01.2018), „Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede” nr 180128a; *Message of the Prefect of the Dicastery for Promoting Integral Human Development for the 11th Rare Disease Day* (28.02.2018), „Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede” nr 180228e.

²³ Zob. SDSSUI, art. 1 § 3.

²⁴ Zob. SDSSUI, art. 3 § 1. PB, art. 143 § 1: „[Papieska Rada «Iustitia et Pax»] Dogłębnie bada naukę społeczną Kościoła, zabiegając o jej rozpowszechnianie wśród ludzi i społeczności oraz wprowadzaniem jej w czyn [...], tak by były coraz bardziej przepełnione duchem Ewangelii”. Congregazione per la Dottrina della Fede, Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale, *Oeconomicae et pecuniariae quaestiones. Considerazioni per un discernimento etico circa alcuni aspetti dell'attuale sistema economico-finanziario* (17.05.2018), „Bollettino della Sala Stampa della Santa Sede” nr 0360.

5. Gromadzi wiadomości i wyniki badań w dziedzinie sprawiedliwości i pokoju w świecie; rozwoju społeczeństw; promocji i obrony godności ludzkiej oraz praw człowieka, w szczególności praw związanych z pracą ludzką i praw nieletnich; migracji i wykorzystywania migrantów; handlu ludźmi i niewolnictwa; pozbawiania wolności, torturowania i kary śmierci; kontroli zbrojeń i rozbrojenia; konfliktów zbrojnych i ich wpływu na ludność cywilną oraz środowisko naturalne. Dykasteria dokonuje oceny zebranych danych i informuje zgromadzenia biskupów o wyciągniętych wnioskach, aby te mogły interweniować w sposób bezpośredni tam, gdzie jest to konieczne²⁵.
6. Dąży do tego, aby Kościoły partykularne zapewniały skuteczną i odpowiednią pomoc materialną i duchową – w razie potrzeby również za pomocą właściwych struktur duszpasterskich – chorym, uchodźcom, wygnańcom, migrantom, bezpaństwowcom, cyrkokom, nomadom i innym osobom pozostającym w podróży²⁶.
7. Wspiera i koordynuje inicjatywy podejmowane przez instytucje katolickie na rzecz poszanowania godności każdego człowieka oraz wartości sprawiedliwości i pokoju w świecie oraz pomocy najbardziej potrzebującym i ofiarom klęsk żywiołowych²⁷.

²⁵ Zob. SDSSUI, art. 3 § 2. PB, art. 143 § 2: „[Papieska Rada «Iustitia et Pax»] Gromadzi wiadomości i wyniki badań na temat sprawiedliwości i pokoju, rozwoju społeczeństw oraz łamania praw człowieka, analizuje je i, jeśli uważa za stosowne, przedstawia wnioski zgromadzeniom biskupów”.

²⁶ Zob. SDSSUI, art. 3 § 3. PB, art. 150 § 1: „Rada [ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych] podejmuje starania, by uchodźcy i wygnańcy, migranci, koczownicy i pracownicy cyrków byli w Kościołach partykularnych otoczeni skuteczną i właściwą opieką duszpasterską, a tam, gdzie jest to konieczne, zostali objęci odpowiednimi strukturami pastoralnymi”. Należy jednak zauważyć, że ustawodawca powszechny w PB przekazał Papieskiej Radzie ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych szereg innych kompetencji, które niestety nie zostały uwzględnione w SDSSUI, chociażby: wspieranie duszpasterstwa ludzi morza, zarówno podczas rejsu, jak i w portach; sprawowanie zwierzchniego nadzoru nad Dzielą Duszpasterstwa Ludzi Morza; obejmowanie posługą duszpasterską urzędników i pracowników portów lotniczych i samolotów (zob. art. 150 § 2-3). Dyspozycja zawarta w art. 151 PB także nie znajduje korelacji w SDSSUI: „[Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych] Troszczy się, by podróże podejmowane w celach pobożnych, naukowych i wypoczynkowych przyczyniały się do religijnej i duchowej formacji wiernych, oraz wspomaga Kościoły, aby wszyscy znajdujący się z tych powodów poza miejscem zamieszkania mogli należycie korzystać z duszpasterstwa”.

²⁷ Zob. SDSSUI, art. 3 § 4. PB, art. 146, 2°: „Zadaniem Rady [«Cor Unum»] jest wspieranie i koordynacja inicjatyw instytucji katolickich poświęcających się

8. Angażuje się w propagowanie wrażliwości na pokój i podejmuje działania na rzecz sprawiedliwości i solidarności z tymi, którzy są najbardziej bezbronni, jak migranci i uchodźcy, szczególnie przez obchody Światowego Dnia Pokoju, Światowego Dnia Migranta i Uchodźcy, Światowego Dnia Chorego²⁸.
9. Reprezentuje Stolicę Apostolską w odniesieniu do zakładania i nadzorowania organizacji charytatywnych oraz funduszy o zasięgu międzynarodowym realizujących podobne cele jak Dykasteria²⁹.

Zakończenie

Podczas tradycyjnego spotkania i wymiany życzeń świątecznych z członkami Kurii Rzymskiej, dnia 21 grudnia 2016 roku, w Sali Klementyńskiej, papież Franciszek przedstawił swoisty „katalog koniecznych cnót”, którym powinni kierować się pracownicy kurialni oraz wszyscy pragnący, aby ich służba Kościołowi była owocna. W czasie przemówienia Ojciec Święty zapewnił, iż reforma Kurii Rzymskiej, pomimo napotykaných trudności, „będzie kontynuowana z determinacją, jasnością i stanowczością, bo *Ecclesia semper reformanda*”³⁰.

Kolejny krok w sukcesywnie procedowanym dziele reformy stanowi utworzenie mocą listu apostolskiego *Humanam Progressionem*, promulgowanym w formie *motu proprio* dnia 17 sierpnia 2016 roku, Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka. Nowa agenda kurialna kieruje się *Lo statuto del Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale* zatwierdzonym przez Ojca Świętego tego samego dnia *ad experimentum*.

Zgodnie z dyspozycją ustawodawcy, z dniem 1 stycznia 2017 rokułączono kompetencje Papieskiej Rady „Iustitia et Pax”, Papieskiej Rady „Cor Unum”, Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących oraz Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Pracowników Służby Zdrowia, wygaszając tym samym ich działalność. Od tego też dnia pracę podjęła nowa Dykasteria. W jej ramach dodatkowo

wspomaganiu narodów potrzebujących, zwłaszcza projektów zmierzających do pilnego zaradzenia potrzebom i klęskom”.

²⁸ Zob. SDSSUI, art. 3 § 6; PB, art. 143 § 3; 150 § 4.

²⁹ Zob. SDSSUI, art. 5.

³⁰ Franciszek, *Przemówienie do Kurii Rzymskiej. Katalog koniecznych cnót* (21.12.2016), „L'Osservatore Romano” (2016) nr 1, s. 31.

ustanowione zostały: Sekcja ds. Migrantów i Uchodźców oraz trzy Komisje: ds. Charytatywnych, ds. Ekologii i ds. Pracowników Służby Zdrowia. Dykasteria jest kompetentna w odniesieniu do działalności *Caritas Internationalis* oraz utrzymuje ściśle kontakty z Sekretariatem Stanu oraz Papieską Akademią Nauk Społecznych.

Mając na względzie szerokie kompetencje nowo utworzonej Dykasterii, w najbliższym czasie należy oczekiwać wytycznych regulujących misję Kościoła, który „jest powołany, by przez całe swoje istnienie i działalność dbał o integralny rozwój człowieka w świetle Ewangelii”³¹.

³¹ Franciszek, *Integralny rozwój człowieka w świetle Ewangelii*, s. 8.